

Nr 176.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till underhålls- och driftkostnader för undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för försvarsdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld:

Under punkten 116 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till underhålls- och driftkostnader för undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov beräkna för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor. Jag torde nu få ånyo anmäla denna anslagsfråga.

Bihang till riksdagens protokoll 1934. 1 saml. Nr 176.

För att i olika avseenden bispringa fisket särskilt vid rikets västra kust hava två staten tillhöriga fartyg tagits i anspråk. Det ena, ångfartyget »Skagerak», har sedan år 1905 varit i verksamhet för hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven samt för tillsyn och bevakning vid Sveriges havsfisken, medan det andra, kanonbåten »Svensksund», under vintern stationerats å västkusten för upprätthållande av ordning under pågående vintersillfiske och för att på olika sätt bistå fiskarena, bland annat genom lämnande av skydd mot intrång av utländska fiskare på svenskt territorium. Till underhålls- och driftkostnader för fartygen hava årligen av riksdagen anvisats särskilda reservationsanslag. För Skagerak hava anslagen uppgått till för budgetåret 1932/1933 88,000 kronor och för budgetåret 1933/1934 75,000 kronor. För Svensksund har senast för budgetåret 1932/1933 anvisats 25,000 kronor.

Som nämnda båda fartyg numera icke fylla de krav, som måste ställas på hjälp- och undersökningsfartyg med ifrågavarande uppgifter, och då genom byggande av nytt fartyg skulle erhållas ett i hithörande arbetsfack välbehöfligt tillskott av arbetstillfällen, hemställde Kungl. Maj:t i proposition nr 129 till 1933 års riksdag om anvisande under utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, av ett reservationsanslag å 650,000 kronor för anskaffande av ett isbrytande undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov. Det nya fartyget avsågs skola övertaga de uppgifter, som hittills ålegat Skagerak och Svensksund. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. nr 353).

Därefter har Kungl. Maj:t den 1 december 1933 godkänt, med viss jämkning, ett av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ingivet förslag till anbudshandlingar rörande fartyget — omfattande arrangementsritningar, byggnadsspecifikation, kontraktsförslag, program m. m. — ävensom uppdragit åt länsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med det godkända förslaget infordra anbud å ett isbrytande undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov samt pröva och inom ramen för tillgängligt anslag antaga dylikt anbud. Anbuden skulle infordras från nio angivna svenska varv. I kontrakt rörande fartygets byggande skulle intagas föreskrifter, varigenom leverantör tillförbundades att tillse, dels att genom den ökning av arbetstillfällena, som i anledning av det kontrakterade arbetet komme till stånd, rådande arbetslöshet på ändamålsenligt sätt lindrades, dels ock att för ifrågavarande arbete svenskt material, i den mån så med hänsyn jämväl tagen till anslagets belopp kunde ske, komme till användning. Länsstyrelsen anbefalldes vidare att i egenskap av beställare övervaka fartygets byggande, och skulle länsstyrelsen därjämte äga att hänvända sig till kommerskollegium beträffande viss tillsyn. Slutligen ställdes förenämnda reservationsanslag å 650,000 kronor till länsstyrelsens förfogande att användas för därmed avsett ändamål.

I skrivelse den 17 februari 1934 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län meddelat, att länsstyrelsen sagda dag antagit ett av aktiebolaget Göta-verken i Göteborg avgivet anbud å leverans av det nya undersöknings- och bevakningsfartyget. Enär emellertid fartyget icke bleve färdigt att tagas i bruk förrän omkring den 1 maj 1935, har länsstyrelsen vid beräkningen av det för budgetåret 1934/1935 erforderliga anslaget till underhålls- och driftkostnader utgått från, att för tiden före den 1 maj 1935 fartyget Skagerak alltjämt skulle tagas i anspråk. Länsstyrelsen har anfört, att det nya fartyget — vilket bliver betydligt större än Skagerak — skulle utrustas med motormaskineri, vilket praktiskt taget komme att medföra samma driftkostnader som Skageraks ångmaskineri. Frånsett de kostnader, som hänförde sig till personalen — vilken för det nya större fartyget måste något utökas utöver Skageraks nuvarande och vilken i vad gällde maskinisterna enligt gällande avtalsbestämmelser hade rätt till någon avlöningsförhöjning till följd av fartygets utrustning med motormaskineri — torde kostnaderna för det nya fartyget i driftshänseende ställa sig lika som för Skagerak. Länsstyrelsen har vidare anfört följande:

En omständighet, som för framtiden vore att beakta men som med hänsyn till det nya fartygets leveranstid saknade betydelse för budgetåret 1934/1935, vore, att detta fartyg vore avsett att ersätta icke blott Skagerak utan jämväl — såsom isbrytande bevakningsfartyg — i viss mån kanonbåten Svensksund. Det nya fartygets årliga seglotionstid borde härigenom sättas något längre än Skageraks. För budgetåret 1934/1935 borde i allt fall den sammanlagda seglotionstiden för båda fartygen icke sättas kortare än till tio månader, vilket jämväl tidigare för Skageraks del betraktats som normal tid för fartygets årliga verksamhet. Visserligen hade anslaget för budgetåret 1933/1934 av besparingsskäl räknats för en seglotionstid av allenast åtta och en halv månader. Denna inskränkning i verksamhetstiden hade dock genom den inknappning i hydrografisk-biologiska kommissionens undersökningsarbete och det hopande av kvarstående undersökningsuppgifter, som därav orsakats, än ytterligare gjort angeläget, att en seglotionstid icke understigande tio månader finge beräknas för budgetåret 1934/1935, detta även med hänsyn till önskvärldheten att icke behöva inskränka på den vanliga tiden för sillrekognoscering. Vid en sålunda beräknad verksamhetstid, av vilken åtta månader skulle hänföra sig till fartyget Skagerak och två månader till det nya fartyget, uppskattade länsstyrelsen medelsbehovet för dessa fartyg för budgetåret 1934/1935 till 87,000 kronor enligt följande uppställning, vari för jämförelse medtagits anslagsberäkningen jämväl för budgetåren 1932/1933 och 1933/1934. Beaktas borde emellertid, att beräkningen för sistnämnda budgetår endast avsåge en driftstid av åtta och en halv månader, varigenom flertalet siffror icke lämpade sig för direkt jämförelse.

	1934/1935 (10 driftsmånader)	1933/1934 (8 ¹ / ₂ driftsmånader)	1932/1933 (10 driftsmånader)
Avlöningar	34,204	31,428	33,566
Proviand för 10 månader och portionsersättning	12,792	10,300	12,000
Kol och olja	18,000	14,000	16,000
Reparationer, utrustning och underhåll	13,885	15,800	20,400
Beklädnad, läkare, medicin, tvätt, transporter samt diverse och oförutsedda utgifter	8,119	5,472	6,034
Summa kronor	87,000	77,000	88,000.

Av posten till avlöningar avsåges 17,496 kronor till årslöner åt befälhavare, styrman, förste maskinist och kockstewart, vilka befattningshavare såsom hittills borde anställas för år. Länsstyrelsen förutsatte härvid, att Skageraks befattningshavare direkt överflyttades till det nya fartyget, när detta toges i bruk. Avlöningarna åt nu nämnda befattningshavare ingingo i den angivna siffran, 17,496 kronor, med följande belopp: befälhavaren 7,296 kronor, styrmannen 3,300 kronor, förste maskinisten 4,380 kronor samt kockstewarten 2,520 kronor. Avlöningarna innebure, jämfört med dem som för närvarande utginge, vissa förhöjningar för de tre sistnämnda befattningshavarna. Detta hade sin grund i följande förhållanden. Ifrågasvarande befattningshavares löner hade på senare tid kommit till till följd av dyrtidstilläggs sänkning understiga Sveriges redareförenings tariff. Sådan höjning hade därför gjorts i grundlönerna, att dessa tillsammans med beräknat dyrtidstillägg efter nuvarande grunder skulle i stort sett motsvara nämnda lönetariff, enligt vilken lönerna borde utgöra, för styrmannen 370 kronor, för förste maskinisten 460 kronor och för kockstewarten 266 kronor per månad. För styrmannen hade dessutom iakttagits den höjning, som enligt samma tariff tillkomme honom på grund av att han ägde fem års tjänstetid såsom förste eller ende styrman. Härjämte hade beträffande förste maskinisten tillagts det belopp av 60 kronor per månad, som för de två månader han beräknades tjänstgöra å motordrivet fartyg i stället för å ångfartyg borde utgöra härav tariffenligt betingad avlöningsförhöjning. För radiotelegrafist och trawlmästare hade såsom hittills upptagits årsarvoden å 900 kronor för vardera. För övrig personal beräknades månadsavlöning, utgående allenast för de 10 månader, seglationstiden borde omfatta. Denna avlöning hade fränsett den längre seglationstiden beräknats efter enahanda grunder som för nu löpande budgetår för båtsmannen med en månadslön av 170 kronor, för envar av 4 matroser och 2 eldare med en månadslön av 150 kronor och för en kock med en månadslön av 135 kronor. För andre maskinisten, som å Skagerak åtnjöte en månadslön av 220 kronor, skulle denna avlöning kvarstå utom beträffande de två månader, han beräknades tjänstgöra å det motordrivna fartyget. För envar av dessa två månader hade tariffenligt beräknats en förhöjning med 29 kronor. Liksom tidigare hade vidare till lika fördelning mellan trawlmästaren och tre matroser upptagits ett sammanlagt arvodesbelopp av 500 kronor för sillkänning. Slutligen inginge i avlöningsposten ett belopp för en helt ny befattning å det nya fartyget, nämligen en mässuppassare. Lönen för denne hade beräknats till 50 kronor i månaden, alltså för 2 månader till 100 kronor.

För en annan befattning, nämligen en andre-styrmanstjänst, som jämväl bleve erforderlig å det nya fartyget, hade däremot icke beräknats någon avlöning, enär länsstyrelsen räknade med att avlöning, liksom givetvis också kosthåll, till denne finge utgå av marinens stat. Skulle så icke bliva förhållandet, tillkomme till de i statförslaget angivna siffrorna dels å avlöningskontot två månadsavlöningar å 255 kronor eller sammanlagt 510 kronor, dels å kontot för proviant och portionsersättning kosthåll under 60 dagar efter 2 kronor 50 öre om dagen eller 150 kronor.

I kontot proviant och portionsersättning inginge, förutom kosthåll under 305 dagar efter 2 kronor 50 öre per person och dag för 14 personer samt under 60 dagar efter samma belopp per dag åt en person, portionsersättning, såsom tidigare varit fallet, för den årsanställda personalen eller befälhavare, styrman, förste maskinist och kockstewart under den tid, denna personal icke beräknades tjänstgöra ombord, således för två månader. Sammanlagda beloppet av denna portionsersättning hade upptagits till 900 kronor eller för befälhavaren 270 kronor och för envar av de tre övriga 210 kronor.

Kostnaderna för kol och olja hade av förut angiven grund kunnat beräknas, som om hela seglationstiden hänförde sig till Skagerak. Härvid hade räknats med en åtgång av omkring 700 ton stenkol efter ett medelpris av 25 kronor per ton, varjämte smörjoljor upptagits till 500 kronor.

Under posten för reparationer, utrustning och underhåll hade självfallet icke upptagits några reparations- eller underhållskostnader för det nya fartyget. För Skagerak räknades däremot med dockning och bottenmålning för 750 kronor samt reparation av fartygets maskin för 1,120 kronor. En i och för sig önskvärd reparation av Skageraks skrov, kostnadsberäknad till 2,800 kronor, hade däremot ansetts kunna anstå, tills närmare bestämts om fartygets framtida användning. I övrigt upptog ifrågavarande post kostnader för extra arbetshjälp under utrustningen av Skagerak 2,200 kronor, för skeppsförnödenheter 5,500 kronor samt för ersättning av försliten material (en fisktrål, en silltrål, två skovelyadar, en skarpsillskovelyvad och en mindre yngeltrål) 3,315 kronor och för anskaffning av hävmaterial för plankton- och yngelundersökning 1,000 kronor.

I posten för beklädnad m. m. inginge jämväl underhåll och utgifter för radiostationen ävensom telefonavgifter samt tull- och lotsavgifter.

Under åberopande av det anförda och med framhållande av att å det för fartyget Skageraks drift och underhåll anvisade anslaget icke kunde till den 1 juli 1934 påräknas någon reservation har länsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till underhålls- och driftkostnad för statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 87,000 kronor eller, därest kostnaden för avlöning och kosthåll åt en andre styrman å det nya fartyget befunnes böra åvila ifrågavarande anslag och icke utgå av marinens medel, 87,660 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla vissa uppkomna frågor om det nya fartygets bemanning och bestyckning.

I skrivelse den 8 augusti 1934 har *chefen för marinstaben* framlagt förslag om fartygets bemanning med besättning tillhörande eller förhyrd av

flottan samt om bestyckning av detsamma med två 57 mm:s kanoner av flottans vanliga typ, varför torde kunna tagas i anspråk i reserv varande artilleripjeser. Härjämte borde anordnas förvaringsplatser för ammunition och uppställningsplatser för två luftvärnskulsprutor samt vidtagas anordningar för möjliggörande av avskärmning utåt av allt ljus från fartyget. Framställningen utmynnade i hemställen, att utredning måtte verkställas om lämpligheten av att giva fartyget likartad ställning i förhållande till flottan som statens isbrytare Atle och Ymer.

Infordrade utlåtanden i ärendet hava avgivits den 23 september 1933 av lantbruksstyrelsen, efter hörande av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen, den 7 december ånyo av chefen för marininstaben samt den 30 i sistnämnda månad av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Hydrografisk-biologiska kommissionen har framhållit, att fartyget i första hand vore avsett att användas för hydrografiska och biologiska undersökningsexpeditioner till havsfiskets tjänst, varför fartygets besättning måste äga en särskild genom långvarig övning vunnen utbildning. Vid sådant förhållande borde Skageraks nuvarande besättning, såsom i alla avseenden mest ägnad för uppgiften, i största möjliga utsträckning överflyttas till det nya fartyget. I fråga om fartygets bestyckning vore en 57 mm:s kanon fullt tillräcklig. Mot ett anordnande av utrymmen för ammunition m. m. och ljusavskärmningar hade kommissionen intet annat att erinra, än att de till 3,000 kronor beräknade kostnaderna för anordningarna i fråga, vilka helt tjänade marinens ändamål, borde bestridas av dess anslag.

Lantbruksstyrelsen har uttalat sin anslutning till vad kommissionen sålunda framhållit.

I sitt senare yttrande har *chefen för marininstaben* anført, att, ehuru starka skäl syntes honom föreligga för att det nya fartyget i likhet med isbrytarfartygen seglade såsom örlogsfartyg med besättning tillhörande eller förhyrd av flottan, detta icke syntes lämpligen låta sig genomföras inför det motstånd, som rests av vederbörande myndigheter. För att emellertid flottan, sedan kanonbåten Svensksund icke längre avsåges för fiskeribevakningsuppdrag, skulle kunna upprätthålla sådan kontakt med fiskerinäringen och dess utövare, som erfordrades för det fall, att örlogsfartyg tillfälligt och vid särskilt påkommande behov fölle in i bevakningsverksamheten, syntes önskvärt, att en yngre stamofficer från flottan kommenderades å fartyget, förslagsvis för en tidrymd av två år och med tjänstgöring å Göteborgs örlogsdepå under de tider, bevakningsfartyget icke vore i verksamhet. Avlöning till denne officer borde utgå från flottans anslag.

Länsstyrelsen, som i sak anslutit sig till vad hydrografisk-biologiska kommissionen och lantbruksstyrelsen anført, har emellertid ej haft erinran mot att en yngre stamofficer, avlönad från flottans anslag, kommenderades å fartyget.

*Departements-
chefen.*

Det nya fartyget är avsett att övertaga såväl de uppgifter, som hittills ålegat kanonbåten Svensksund, som den verksamhet för hydrografisk-biologiska undersökningar för fiskets behov samt den tillsyn och bevakning vid Sveriges havsfisken, som för närvarande ombesörjes av fartyget Skagerak. Fartyget torde därjämte få betydelse för lämnande åt västkustfiskarena av hjälp med isbrytning och bogsering genom isen samt erforderlig assistens för övrigt. För att dessa uppgifter skola kunna fyllas, måste fartyget äga en besättning, som genom permanent tjänsteutövning

äger nödig kunnighet på området. En sådan besättning torde stå till förfogande genom ett överflyttande av den på Skagerak tjänstgörande. Med hänsyn härtill och då det torde vara obilligt, om Skageraks besättning när det nya fartyget börjar sin verksamhet skulle uppsägas från sina befattningar, kan jag ej förorda, att det nya fartyget bemannas med personal från flottan. Den erforderliga kontakten med marinen synes mig lämpligen, på sätt i ärendet föreslagits, kunna fyllas genom att en yngre stamofficer från flottan kommenderas att tjänstgöra som andre styrman å ifrågavarande fartyg.

Enär det nya fartyget icke kan tagas i anspråk förrän den 1 maj 1935, torde fartyget Skagerak komma till användning jämväl under större delen av nästa säsong. Med utgångspunkt härifrån samt en seglationstid av 10 månader har länsstyrelsen i Göteborg och Bohus län beräknat det för nästa budgetår erforderliga underhålls- och driftkostnadsanslaget för de båda fartygen till 87,000 kronor. Jag finner icke anledning till erinran mot den sålunda gjorda beräkningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till underhålls- och driftkostnader för undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov anvisa för budgetåret 1934/1935 under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag av 87,000 kronor.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.